

Ronco aardewerk

Rie Cramer

Dat is dan juist onze zoo bekende en geliefde kunsthandel De Distel, waar mevrouw Gompertz met haar groote charme als een gastvrouw ontvangt en toelicht. Omdat ze altijd door en door op de hoogte is van wat zij en haar man uitverkoren hebben om ons Roiterdammers mee te laten genieten. Ik kwam in de Distel. De bekoorlijkheid van het aardewerk, dat ik zag, overwon mij geheel en onmiddellijk. Toen ik hoorde, hoe Rie Cramer en Frans Carbasius dat allemaal zoo maken met een kunstvaardigheid van vier handen, die geheel in elkaar past, in een zeldzaam harmonisch verbond van talenten en gaven voelde ik me opeens moediger en wijzer worden. En ik dacht:

„Nu wil ik kennis maken met ééne, die altijd maar weer ons met nieuwe schoonheid komt begiftigen. En ik wil haar werk en haar eigen omgeving zien — haar eigen uitleg hooren.”

Ik had al het voorrecht, de beeldhouwster Frans Carbasius te kennen. Dus vroeg ik belet bij Rie Cramer en mocht op een stralende zomerdag naar haar toereizen — naar den Haag. Zoover wist ik haar te wonen, dat ik een aanwijzing van haar vroeg, die ze gaf en schreef van: „Dan vindt u mijn kennelijk huis.”

Een kennelijk huis, gebouwd op een kennelijke plaats is het hare. Het laatste huis van Den Haag aan de Westduinrand. Bestemd om aldaar het laatste huis te blijven, gelukkig. Want wat zich voor haar huis aan duinenschoonheid machtig omhoog torent, is reserveaat, kan niet meer weggevoeren worden door de alles verslindende excavateurs die al zoo veel, zoo veel schoonheid hebben verlonde!

Het huis is een heel bijzonder huis, door Architect Roosenburg gebouwd voor de kunstenaar. Het bevat één groote kamer, die woon-, eet- en werkvertrek tegelijk is. Vanuit die ééne kamer, die een majestueus uitzicht geeft op de statige duinen, op het wijde land achter de duinen, dat nog niet bebouwd is, gaat een blank eiken trap omhoog naar kleine vertrekken. Beneden zijn natuurlijk nog eenige dienatvertrekken aanwezig en een garage onder het huis.

In de kamer was alles licht gehouden. De hooge muren gekalkt, het houtwerk lichtgeel geverfd. Lichtgeel ook de meubelen als dressoir, tafel en stoelen.

Toen de kunstenaressen nog slechts twee jaar geleden samen Milaan bezochten, zagen ze daar op de Biennale het geestige aardewerk van Ronco, een dorp aan het Lago Maggiore, Kanton Tessino.

Het trok haar aan om zijn expressiemogelijkheden. De gebruiksvoorwerpen zijn minder naïf versierd dan het Rouvaansche aardewerk, ook, dan ons eigen boeren-aardewerk. Toch zijn de beeldjes en gebruiksvoorwerpen rustieke kunst.

In het vaderland terug gekomen, gingen de kunstzusters dadelijk aan het werk. Frans Carbasius boetserde beeldjes, Rie Cramer beschilderde borden en vond daar een speelterrein voor haar geestige onvermoerbare fantasie. Voor de rest doen de dames alles samen: de beeldjes verzinnen, overleggen in welke kleuren ze ze zullen uitvoeren, samen maar altijd weer zoeken naar nieuwe objecten ter uitvoering. Zeer origineel is Rie Cramer in haar geboorteborden, waarop de naam van het borellugske komt met datum van de blijde incomste, onder een symbolische voorstelling. Vanzelfsprekend kwam ze ook tot de herinneringsborden: aan een verloving, een huwelijk, een koperen, zilveren of gouden bruiloft. Het speelsche vernuft van Rie Cramer weet van deze borden een heel bijzonder geschenk te maken.

Dan zijn er vruchtenserviezen, zes platte bordjes, een groote kom voor de vruchten, kleine kommen als vingerkommen. Daar stuk voor stuk met de hand beschilderd wordt, kan elk stuk een geheel verschillende decoratie hebben. Zoo kwam Rie Cramer op het denkbeeld, een fruitservies samen te stellen en elk stuk te versieren met telkens een verschillende illustratie van het lied: „Le roi a fait battre tambour.”

Een ander servies heet: „In Hoiland staat een huis” en we volgen het aloude lied van bord tot kom en schotel.

Tulpenborden lijken eender, zoo tegen de wand in een beschilderde hanger. Maar in de hand genomen is elke goudgele tulp toch weer zichzelf. Zoo ook met het madelievenservies; de hand van de kunstenaar heeft op elk bord opnieuw in volle vrijheid en met frissche moed drie madelieven geschilderd.

Nu trokken de beeldjes mijn aandacht, zooals ze me die vertoonden op de vlakke hand, of goed lieten uitkomen op het gele houtwerk. Met blijdschap herkende ik menig stuk, dat ik in de Distel al zoo bewonderd had. Niet, dat het dan uit de Distel weer teruggekeerd was. O nee, de kunstenaressen waren zeer tevreden

ZOO LANG al bewonderde ik de veelzijdige kunstenaar Rie Cramer, illustratrice, schrijfster, dichteres.

Vele boeken zijn haar door vele uitgeverij toevertrouwd om te illustreren. Ze heeft dat altijd zoo gedaan, dat de illustratie het boek in waarheid verluchte, mooier maakte, verhef. Laten we eens denken aan haar Noël de France met die prachtige gekleurde stemmingsvolle platen, aan de Bergerettes, Vieilles Chansons de France, waarin aloude lied nieuwe schoonheid ontleent aan de gekleurde platen van Rie Cramer. Als schrijfster heeft Mevrouw Cramer eenige romans laten verschijnen, boeiend, bekoorlijk, fleurig, soms vol diepe ernst. Spelers, Paradiso, Babette Josselin. Voor onze kinderen schreef ze pas nog: „Pommie”, een boek over een klein maeltje, waarvan de weder-ga moeilijk te vinden is, zoo oorspronkelijk zoo zijn geestig zoo puur kinderlijk.

De dichteres gaf ons vlotte, speelsche kinderversjes, die als parelen van de lippen der kinderen rollen. Zoo vlot is hun rhythmie, zoo geschikt is hun inhoud. De kinderen leeren ze als vanzelf en zeggen ze vol vreugde op.

Rie Cramer heeft altijd een schitterende pers. Door haar kunst heeft ze vele menschen en kinderen aan zich verbonden.

Al jaren bewonder je dan zoo'n kunstenaar. In een zeker soort verblijdige schuwheid blijft dat bewondering uit de verte.

Tot je van een kunsthandel een uitnodigende kaart krijgt, zeer gedistingueerd uitgevoerd: Rie Cramer heeft samen met de beeldhouwster Frans Carbasius mooie beeldjes en gebruiksvoorwerpen gemaakt en of je komt kijken naar de expositie er van.

over haar succes met de verkoop hier. Maar lang niet alle beeldjes zijn unica. Er zijn er, waar nabestellingen op gedaan kunnen worden. Dat komt natuurlijk tot uiting in de prijs, die echter steeds onder ieders bereik is, bij wijze van spreken. De beeldjes gaan zelden de grootte te boven, die ontstaan zou op een schoorsteen of schrijfbureau. Ik noem er u enkele: Breiesterij, Loopen leeren; een moeder, die een kindje voor zich vasthoudt in de houding en met het gebaar van duizend eeuwen. De beeldjes zijn geglaazuurd. Zoo komt de mooie blauwe kleur van moeders jurk en het rose van het kinderjurkje prachtig uit. In Palmzondag heft het groene kindje haar korengel palmzondag juichend omhoog. Zeer troffen me de beeldjes van ongeveer 15 cm hoog, die in natuurgetrouwe kleuren de kleederdrachten van ons vaderland weergeven. Scheveningen, de Veluwe, Zeeland, Marken. Origineel waren twee boekensteunen: twee bruine eekhoorns, zittend tegen het groene muurtje, dat de boeken tegen moet houden. Boven de fontein in de gang trof me een fonteinbeeld, uitgevoerd in Ronco aardewerk en gelegd in de muur. De fantasie der beide kunstenaressen had dolfinen en stroomgoden tot model gekozen voor dergelijk gekleurde en geglaazuurde muurversieringen. Boven de garage prijkte een gevelsteen: Sint Christoforus voorstellende. Ge kent hem immers wel, den veerman, die door het zwaarste noodweer heen ieder droeg, die hem riep? Eens, toen dood en verderf dreigde uit het hemelgewelf, toen de bliksem boom na boom als fakkel deed vlammen, klonk door het rollen van de donder de stem van een klein kind, dat overgezet wou worden. En de veerman ging, zonder vraag, zonder aarzeling. Een kind op zijn schouders en toch had hij nooit zwaarder vracht gedragen. Toen hij de andere oever bereikt had, was hij zoo moede, als hij nog nooit geweest was. Maar toen beleefde hij zijn zeer schoone ure: Christus stond daar in lichtende glans; het was het Christuskind zelve, dat hij overgedragen had, eigen gemak noch veiligheid tellend. En daarom is Christoforus de Heilige van alle transport en verkeer, en is een gevelsteen met Sint-Christoforus een zeer zwaar geschenk voor automobilisten. Nog andere gevelsteenen zag ik in de garage; men kan er bepaalde opdrachten voor geven.

Teruggekeerd in het huis vroeg Rie Cramer me om mee naar boven te gaan, want op de logeerkamer was nog iets, dat ik misschien aardig zou vinden. Aardig! Ik was stil van bewondering, zoowel om de geestige inval, die Rie Cramer alweer gehad had, als om de wonderschoone uitvoering ervan. De wanden van het vertrek waren geschilderd. Wit. Daar had Rie Cramer wandschilderingen op aangebracht. Vier tafereelen: Lente, Zomer, Herfst en Winter. Met haar gerstige rake lijnen. In haar heerlijke, teedere en in dit geval symbolische kleuren. Alles kinderfiguren. Ze dacht ook het meest aan kinderkamers, die ze aldus zou willen versieren. Om niet weg te komen, zoo boeide me de schoonheid der figuren.

De Herfst als een liefstellig meisje in geel en bruin
De Zomer, twee dansende kinderijtjes, met blauwen getooid. Het voorjaar in de prilheid der tinten, de Winter, twee kinderen in antieke kleederdracht, paars en blauw, puntig schaatsen rijdend.

S. Lugten-Reys

Rie Cramer en Frans Carbasius

Ronco aardewerk

en het

Spraakje

Gelogenheidsborden
Comptéschaal

